
OPERAČNÍ UMĚNÍ A TAKTIKA

ZASAZENÍ DRUHÉHO SLEDU ARMÁDY A JEHO ZABEZPEČENÍ V ÚTOČNĚ OPERACI

Generál-poručík Bohumír Lomský

Soudobá obrana se vyznačuje zvětšenou hloubkou svého ženijního vybudování, hloubkou obranné sestavy vojsk, zvýšenou aktivitou i zvýšenou schopností manévru většinou motorisovaných a mechanisovaných taktických i operačních záloh. To vše umožňuje obránci v krátkém čase zvýšit hustotu vojsk a zesílovat úder na směr hlavního úderu útočníka.

Vysoká motorisace a mechanisace vojsk umožňuje však také rychlé dosažení zvýšení hustoty útočících vojsk a narůstání síly úderu na zvoleném směru hlavního úderu.

Tyto skutečnosti mají podstatný vliv na útočnou operaci. Jde v ní o to, jak vyhrát čas nad bránícím se nepřítelem, jak zadržet manévry jeho záloh, jak paralyzovat postupné narůstání síly obrany rychlejším narůstáním síly úderu do hloubky, jak udržet vysoké tempo operace a co nejrychleji rozdrtit nepřítele po částech.

Tak v běloruské operaci Sovětské armády v době od 23. 7. 1944 do 27. 7. 1944 zasadilo fašistické vedení za pouhých 5 dní do boje nových 31 divisí. A přece byl nepřítel úplně zničen.

Během viselsko-oderské operace 1. běloruského frontu zasadili hitlerovci do boje operační i strategické zálohy v síle celkem 23 divisí a 200 samostatných praporů, t. j. celkem devětkrát více vojsk než na počátku operace. A přece, díky hlubokému úderu, mistrnému a stálému narůstání sil, vysokému tempu útočné operace a velitelskému umění sovětských velitelů byl nepřítel rozdrčen po částech a zničen.

Splnění tohoto úkolu však vyžaduje hluboké členění útočné sestavy, vyčlenění rychlých skupin, vedení útoku vysokým tempem a včasné zasazení rychlých skupin, druhých sledů i operačních záloh k narůstání síly úderu a k rozvinutí úspěchu. Vytváření dvou až tří operačních sledů není novým jevem v útočné operaci.

Druhé operační sledy a operační zálohy představují velkou sílu manévru. Je nepochybně velitelským uměním dovedně organisovat zasazení rychlých skupin, druhých a třetích sledů i operačních záloh, dovést je zasadit rychle a v pravý čas. Jejich skryté soustředění a překvapující zasazení do boje je s to ochromit nepřítele a způsobit mu rozhodující porážku. Čím větší však bude jednotka tvořící rychlou skupinu, druhý sled neb operační zálohu, tím složitější, obtížnější a časově zdlouhavější bude její zasazení.

Mnoho oprávněné pozornosti bylo dosud věnováno studiu otázek spojených se zasazením mechanisovaných divisí a armádní rychlé skupiny. Ve spojitosti s těmito otázkami jeví se potřeba zabývat se také hlouběji určení a úkoly druhých operačních sledů a operačních záloh, způsoby jejich zasazení, jakož i opatřeními zabezpečujícími jejich včasné, rychlé a hladké zasazení.

Operační sestava armády v útočné operaci

Operační sestava útočící armády závisí především na operační situaci, t. j.

- na hloubce sestavy vojsk soudobé obrany,
- na úloze a místu armády v útočné frontové operaci,
- na zámyslu armádní útočné operace.

Nejdůležitější je, aby útočná operační sestava umožňovala a zabezpečovala rozhodující převahu sil a prostředků na směru hlavního úderu armády, a to nejen při zahájení operace, ale aby dávala možnost udržet tuto převahu na rozhodujícím směru od začátku až do konce operace. Bude-li tento základní požadavek splněn, bude dána možnost vést útočnou operaci vysokým tempem a tím bude vytvořena základní podmínka pro její úspěch. Dovést uskutečnit tuto převahu ve východišti i v hloubce během operace je velitelským uměním. Toho nelze dosáhnout, nemá-li velitel armády ve svých rukou volné síly, jimiž by mohl projevovat vliv na průběh boje.

Kromě toho musí útočná operační sestava umožňovat přenést úsilí vojsk na jiný směr, neboť při rozvíjení útoku v hloubce musí být útočící armáda připravena buď bezpečně odrazit nepřátelské protiúder y i pokusy narušit útočnou operační sestavu nebo využít úspěchu, který se projevil jinde, než kde byl očekáván.

Dalším požadavkem je, aby útočná operační sestava odpovídala zámyslu frontové operace, cíli a zámyslu armádní útočné operace, jakož i úkolům, které musí armáda během operace postupně plnit.

Hluboké učlenění sil obránce vyžaduje tedy nezbytně i hlubokého učlenění sil a prostředků útočníka, neboť armáda musí mít možnost při řešení každého postupného úkolu vytvořit výhodný poměr sil. K tomuto narůstání sil je hluboké učlenění útočné operační sestavy nezbytným požadavkem.

Z toho možno učinit závěr, že k členění útočné sestavy armády nelze používat žádné šablony.

Zpravidla se operační sestava soudobé armády v útočné operaci skládá ze dvou operačních sledů, z armádní rychlé skupiny, z armádních dělostřeleckých skupin, z armádní tankové a protitankové zálohy a z armádního pohyblivého oddílu zatarasovacího. Někdy si armáda vytváří i při členění do dvou operačních sledů vševojskovou operační zálohu.

Síla a složení sledů armády je určována rázem boje, úkolem jednotlivých sledů, složením armády a situací. Žádoucí je mít v druhém sledu armády přibližně $\frac{1}{3}$ vojsk, t. j. asi jeden armádní sbor. Jestliže toho z jakýchkoli důvodů nelze dosáhnout, útočí-li armáda se sbory v jednom sledu, určuje se vždy operační záloha v síle jedné až dvou samostatných divisí.

Požadavek mít silné druhé sledy a operační zálohy je odůvodněn

- složitostí situace při vedení soudobé útočné operace;
- mnohotvárností operačních úkolů, které vznikají během operace;
- tím, že obránce zasazuje do sražení nové operační a strategické zálohy;
- nezbytnými ztrátami v operaci, které vyžadují nepřetržitého živění vojsk z hloubky.

Rozdíl mezi druhým sledem armády a armádní operační zálohou

Pokládám za účelné zastavit se krátce u otázky rozdílu mezi druhým sledem armády a armádní operační zálohou, zvláště proto, že „Polní řád čs. branné moci“ pojem armádní operační zálohy nezná. V článku 35 o bojové sestavě armády (sboru) je v Polním řádě uveden jen druhý sled a v článku 37 o bojové sestavě divise se mluví jen o všeobecné

záloze. A přece se často útočící armáda neobejde bez armádní operační zálohy. Rozdíl mezi druhým sledem a zálohou byl dříve spatřován především v tom, že druhému sledu byl dáván úkol předem v přípravném období operace, kdežto záloze byl dáván teprve před jejím zasazením. Tento výklad je třeba přezkoumat, neboť jak druhé sledy, tak i zálohy dostávají úkol zpravidla předem současně s prvním sledem.

Podstatný rozdíl však je v různém určení těchto částí operační sestavy a v rozdílně jim daných úkolech, které vyplývají z jejich určení.

Druhý operační sled je určen v armádní útočné operaci hlavně

- k narůstání síly úderu a k ovládnutí důležité čáry zabezpečující činnost hlavních sil armády;
- k rozšíření průlomu, k obejití boků nepřítele a k jeho obklíčení;
- k rozdrčení v součinnosti s prvním sledem operační zálohy nepřítele provádějícího protiúder;
- k rozvíjení úspěchu a k pronásledování.

Druhý operační sled se předem usměrňuje na řešení úkolů jemu určených. V operační sestavě zaujímá určené místo, na určeném směru. Úkoly jsou dány druhému sledu konkrétně a při zasazení se jen upřeshňují.

Druhý sled armády se nezasazuje do boje s cílem vystřídat vyčerpaná vojska prvního sledu, kdežto u armádní operační zálohy bude toto určení poměrně časté.

Armádní operační záloha má daleko všeobecnější určení. Může jí být použito k různým cílům:

- k plnění úkolu narůstání síly úderu a rozvinutí úspěchu;
- k odražení protiútoků a protiúderů;
- k ochraně ohroženého křídla nebo boku;
- k ničení odporů, které zůstaly za prvním sledem;
- k vystřídání vyčerpaných divísi prvního sledu;
- k rozšiřování průlomu svinováním nepřátelské fronty a jiným dalším úkolům, konče úkolem čelit různým nahodilostem.

Armádní operační záloha dostává úkol s prvním sledem, avšak jen ve všeobecných, orientačních rysech, mnohdy i v několika variantách. Přesný konkrétní úkol dostane před zasazením.

V armádní útočné operaci není úloha druhého sledu a armádní operační zálohy stále stejná. Proto také nemusí být vždy v operační sestavě armády druhý sled nebo operační záloha a také jejich síla není vždy stejná.

Tak na příklad před zahájením operace, je-li silný první a druhý sled, bývá určována armádní operační záloha jen minimální, neboť v tomto případě bude určena k tomu, aby čelila různým nahodilostem.

Útočí-li armáda oboustranně ve svazu ve dvou sledech, má-li tak bezpečná křídla i týl, nemusí být armádní operační záloha vůbec určována.

Má-li však útočící armáda křídla jen slabě chráněná nebo nechráněná, je-li její týl ohrožen na příklad leteckými výsadbami nebo hrozí-li dokonce útok nepřítele z jiných směrů, je vyčlenění armádní operační zálohy naprosto nezbytné, i když má armáda určen druhý sled. Jestliže si armáda nevyčlení operační zálohu, nutnost ochrany křídla nebo týlu ze sil a prostředků druhého sledu povede k podstatnému zeslabení druhého sledu a tím bude ohroženo splnění úkolů, pro které byl druhý sled předurčen.

Útočí-li armáda jen v jednom sledu, určuje se armádní operační záloha vždy.

Jak je vidět z toho, co bylo uvedeno, potřeba operačních záloh v průběhu útočné operace vzrůstá. Po zasazení druhého sledu nutno vždy určit armádní operační zálohu, a bylo-li jí použito, nutno ji opět obnovit.

Jak a z čeho bude armádní operační záloha obnovena, závisí na konkrétní situaci. Může to být provedeno buď ze záloh, které jsou nově přiděleny, nebo vytažením jednotky z vedlejšího směru nebo může být do zálohy určena jednotka, která se uvolnila po splnění operačního úkolu.

Bez operačních záloh nelze úspěšně bojovat. Zvláště nutné je mít silné operační zálohy v boji za operační předmostí, v průběhu operačního pronásledování a v konečném období útočné operace. Proto je i armádní operační záloha často součástí operační sestavy armády v útočné operaci.

Úkoly druhého sledu armády v útočné operaci

Význam druhých sledů a operačních záloh je v tom, že

- zabezpečují velkou operační odolnost vojsk v podmínkách složitě a často se měnící situace během útočné operace;
- spolupůsobí při úspěšném splnění úkolů daných armádě;
- zvětšují možnosti hlubokého rozvinutí útočné operace;
- dávají možnost veliteli armády mít vliv na rozvinutí a výsledek jednotlivých sražení v útočné operaci v celku;
- zajišťují vojska před různými překvapeními a nahodilostmi, které se ve větší nebo menší míře vyskytují v každé operaci.

K zasazení druhého sledu armády dochází v různé situaci.

1. Má-li druhý sled armády za cíl ovládnout důležité čáry, na nichž se nepřítel snaží zastavit útočnou operaci, dostává za úkol prolomit obranu nepřítele organisovanou na obranných pásmech v hloubce nepřátelské obrany, aby tím zabezpečil další úspěšnou činnost hlavních sil útočící armády.

Druhý sled armády může přitom dostat za úkol provést:

a) Průlom obranných pásem v operační hloubce jeho obrany.

Je to nejtypičtější případ použití druhého sledu v útočné operaci. Dochází k němu tehdy, jestliže nepřítel závčas obsadí v operační hloubce obranné pásmo svými operačními zálohami, úporně je brání a jestliže síly prvního operačního sledu a armádní rychlé skupiny nestačí na rychlé prolomení obranného pásma.

Druhého sledu je v tomto případě zpravidla použito k dosažení narůstání síly úderu prvního sledu, výjimečně směřuje část oslabených divísi prvního sledu, které pak určuje velitel armády do své operační zálohy.

Útok druhého sledu je zahajován zpravidla po urychlené přípravě útoku krátkou dělostřeleckou a leteckou přípravou. Útok má úspěch tehdy, je-li druhý sled zasazen rychle a není-li nepříteli dána možnost přisunout další zálohy a upevnit ještě více svou obranu.

Rychlost zasazení má tedy podstatný význam. Ta bude záviset nejen na včasné velitelské rozhodnutí, ale i na dokonalém zabezpečení zasazení. Zdržení způsobené pozdním a špatně organisovaným zasaze-

ním druhého sledu znamená ztrátu operačního tempa a to může v základě ohrozit úspěch útočné operace.

b) Průlom pásma sborových záloh

Při veškeré snaze a úsilí prolomit taktickou obranu silami armádních sborů prvního sledu může mnohdy dojít k připadu, že bude nutné zasadit druhý sled armády k prolomení pásma sborových záloh nepřítele. Bez toho by nebyl zabezpečen další úspěšný průběh útočné operace a nebylo by zabezpečeno zasazení armádní rychlé skupiny s cílem rozvinout taktický úspěch v úspěch operační. V tomto případě se jeví výhodné zasadit druhý sled i dříve než armádní rychlou skupinu.

K této situaci dochází, je-li silně vybudována nepřátelská obrana, opírá-li se o terén pro obranu výhodný a jestliže sborové zálohy nepřítele předem zaujaly dobře vybudované pásmo sborových záloh, na něž se podařilo organisovaně ustoupit i většinu sil a prostředků divisi prvního sledu z hlavního obranného pásma, byl-li průlom tohoto pásma veden pomalým tempem.

Tak byl na příklad zasazen 1. čs. samostatný sbor v dukelské operaci 38. armády.

c) Doprolomení hlavního obranného pásma

Použití druhého sledu armády k doprolomení hlavního obranného pásma, to jest k průlomu postavení divisních záloh, je krajně nežádoucí zvláště při dnešním vybavení armádních sborů. Znamená předčasné vydání sil určených k rozvinutí úspěchu v hloubce nepřátelské obrany. Někdy ovšem bude toto použití druhého sledu pro další rozvinutí operace nevyhnutelné, a to tehdy, jestliže nepřítel klade úporný odpor v silně vybudovaném hlavním obranném pásmu, soustřeďuje-li veškeré své úsilí na udržení tohoto pásma a zasazuje-li k jeho udržení nejen taktické, ale i operační zálohy, jejichž přísun se nepodařilo útočníku zastavit.

K této situaci došlo i v mnohých velmi úspěšných operacích Sovětské armády za Veliké vlastenecké války, na příklad 15. 1. 1945 při zahájení průlomu 2. běloruského frontu z narevského předmostí ve východopruské operaci, nebo v bitvě o Berlín v dubnu 1945 u 1. běloruského frontu.

2. Rozšiřování fronty průlomu a obejití nepřítele

V tomto případě druhý sled armády nejen rozšiřuje průlom, ale ničí i velká uskupení nepřítele. Dochází k „svinování“ fronty a současně k rozšiřování průlomu. Důležité je, aby zasazení druhého sledu bylo včasné, jinak nepřítel může buď uniknout před obklíčením nebo svými zálohami nedopustit proniknutí do svého týlu.

Jde o poměrně řídký případ použití druhého sledu armády. Podle zkušeností Sovětské armády byla však tato činnost druhého sledu vždy úspěšná.

I tehdy, je-li nutno provést obrat fronty a vést úder v jiném směru, je výhodné provést tento manévř zasazením druhého sledu armády. K obratu však může dojít teprve po průlomu celé taktické hloubky obrany. Podobný manévř s obratem o 90° provedla 13. armáda ve voroněžsko-kastornské operaci při ovládnutí města Tim.

3. Ničení operačních záloh provádějících protiúder

Obránce se snaží zastavit útočící vojska úpornou obranou na výhodných, předem dobře připravených obranných postaveních a pásmech. Mezitím soustřeďuje operační zálohy a jimi pak přechází k rozhodnému, soustře-

děnému protiúderu, aby zničil proniklého útočníka a rozhodl tak obrannou operaci ve svůj prospěch. Rychlé soustředění operačních, někdy i strategických záloh umožňuje jejich velká pohyblivost.

Je proto jisté, že úspěšné odrazení a likvidace nepřátelského protiúderu je jednou z hlavních podmínek úspěchu armádní útočné operace ve svém celku. Splnění tohoto cíle si vyžádá vypětí všech sil útočící armády, často i zasazení druhého sledu armády.

Ve sražení se skupinou nepřítele vedoucí protiúder je vždy třeba usilovat o to, aby protiúder byl nejen úspěšně odražen, ale i zlikvidován tím, že vojska protiúderného uskupení budou obklíčena a zničena.

V tomto případě bude výhodné použít druhého sledu nikoli k zabezpečení boků a odrazení nepřátelského protiúderu, nýbrž naopak zasadit ho k dosažení narůstání síly úderu do hloubky a k úderu vedoucím do boku uskupení nepřítele provádějícího protiúder. Tím bude nepříteli zabráněno v ústupu a budou vytvořeny podmínky k tomu, aby mohl být rozdrcen v součinnosti s prvním sledem odražejícím do té doby za pomoci armádní protitankové zálohy, tankové zálohy a pohyblivých oddílů zatarasovacích pronikání nepřátelského protiúderu do hloubky.

Soustředěním sil k protiúderu může nepřítel získat na směru protiúderu převahu, někdy i dosti značnou. Proto je výhodné a často nezbytné provádět odrazení a likvidaci silného protiúderu v těsné součinnosti se sousední armádou, za silné podpory frontového letectva a dělostřelectva.

4. Rozvíjení úspěchu a pronásledování nepřítele

Zasazení druhého sledu armády k rozvíjení úspěchu a pronásledování nepřítele je nejvýhodnější využití druhého sledu. Je žádoucí snažit se o to v každé útočné operaci. Ve většině případů si však situace a požadavek zabezpečit zdárný rozvoj útočné operace vynucuje použít druhého sledu k splnění některého z úkolů, které byly uvedeny v předcházejících statích 1 až 3.

Možné způsoby zasazení druhého sledu armády

Při zabezpečení organizovaného zasazení druhých sledů a operačních záloh má velkou důležitost volba nejvýhodnějšího způsobu jeho zasazení.

V bojové praxi Sovětské armády bylo používáno těchto způsobů zasazení druhých sledů a operačních záloh:

- ze zákřídlí úspěšně postupující vyšší jednotky prvního sledu;
- do mezery na styku vyšších jednotek prvního sledu;
- vystřídáním části jednotek prvního sledu;
- překročením jednotek prvního sledu.

Zasazení druhého sledu ze zákřídlí úspěšně postupující vyšší jednotky prvního sledu

Tento způsob je častým případem zasazení, kdy je možno bez velkých obtíží, přeskupení a zdržení organizované a hlavně rychle zasadit ve dne druhý sled armády.

K zabezpečení je třeba

- vyvést druhý sled nebo operační zálohu do výchozího prostoru za jednotku úspěšně postupující vpřed;
- stanovit čáru a frontu zasazení a dobu pohotovosti;
- upřesnit útočné pásmo zasazeného druhého sledu nebo operační zálohy;

— upřesnit útočná pásma a úkoly sousedů.

Nejčastěji bude tohoto způsobu zasazení použito při rozšiřování fronty průlomu provedeného čelně postupujícím úderným uskupením prvního sledu, kdy druhý sled nebo operační záloha vyrazí po provedení průlomu ze zákřídří prolamujícího uskupení k obejití obnažených boků nepřítele.

Jindy může být tohoto způsobu zasazení použito při provádění obratu fronty do nového směru.

Též při zasazování druhého sledu proti nepřátelskému protiúderu lze někdy s výhodou použít tohoto způsobu zasazení k vedení úderu do boku nepřítele provádějícího protiútok (viz obr. 1).

Zasazení do mezery na styku vyšších jednotek prvního sledu

I v tomto případě lze bez velkých přeskupení zasadit rychle druhý sled po provedení některých nutných opatření.

K zasazení tímto způsobem je třeba

- zúžit útočná pásma jednotek prvního sledu za postupu k obrannému pásmu nepřítele;
- zhustit bojovou sestavu druhého sledu před jeho zasazením podle šířky mezery, do které má být zasazen, nebo provádět zasazení postupně určením předvojových pluků v každé divisi nebo po praporech v plucích prvního sledu a s rozšiřováním mezery zasadit pak další jednotky.

Způsobu postupného zasazování druhého sledu armády bude použito jen ve výjimečných případech, protože v sobě skrývá nebezpečí předčasného vyčerpání a rozdrčení. Nehodí se, je-li nutno ihned při zasazení provést silný úder.

Mezeru k zasazení druhého sledu je možno rychle vytvořit tehdy, když se naskytne možnost vytočit křídla jednotek prvního sledu na jejich styku. Při zhuštěných sestavách je třeba pro divisi vytvořit počáteční mezeru v šíři alespoň 2 km.

Tohoto způsobu zasazení bude s výhodou použito ve dne, zvláště když k zasazování druhého sledu dojde v době, kdy nepřítel již neklade tuhý odpor a kdy již lze přejít k pronásledování nepřítele a k rozvinutí úspěchu (viz obr. 2). Tohoto způsobu bude použito také tehdy, když nepřítel ustupuje na předem připravené obranné pásmo v hloubce, které obsazuje nebo obsadil operačními zálohami přisunovanými z hloubky. V tomto případě je třeba již během přibližování k tomuto obrannému pásmu rychle zasadit druhý sled na směru hlavního úderu a vytvořit tak silné uskupení zabezpečující převahu sil a prostředků na zvoleném úseku průlomu.

Zasazení vystřídáním části jednotek prvního sledu

Je přirozené, že tento nejčastější způsob zasazení předpokládá částečné zdržení a ztrátu času i nahuštění jednotek. Proto jej nutno provádět vysoce organisovaně a zpravidla v noci. Bude ho často použito při zasazení v těsném dotyku s nepřítelem, který klade tuhý odpor.

K zabezpečení organisovaného provedení vystřídání nutno provést tato opatření:

- předem zasadit a rozvinout pozemní i protiletadlové dělostřelectvo, které bude vystřídání zajišťovat;
- vystřídání zabezpečovat průzkumem, provedením útoků s omezeným cílem, dělostřeleckou a minometnou palbou na sestavu nepřítele a dokonalejším zastíráním;

- nedopustit smíchání jednotek správnou a dobře připravenou organizací a řízením vystřídání;
- velitelé, štáby, orgány průzkumu a spojení musí se dostavit k prvnímu sledu nejméně čtyři hodiny před setměním.

Způsobu zasazení druhého sledu armády nebo operační zálohy vystřídáním části jednotek prvního sledu bude použito v tom případě, že bude druhý sled nebo operační záloha prolamovat buď pásmo sborových záloh nebo obranné pásmo v operační hloubce nepřátelské obrany, ať již s urychlenou nebo plánovanou přípravou (viz obr. 3), zvláště bude-li k dispozici pro přípravu útoku noc.

Zasazení druhého sledu překročením jednotek prvního sledu je způsob, který vyžaduje nejtěsnější součinnosti mezi prvním a druhým sledem. Při něm se nelze prakticky vyhnout smíchání a nahuštění jednotek. Bude ho zpravidla použito v tom případě, že vojska prvního sledu jsou v těsném dotyku s nepřítelem, který klade odpor, na jehož zdolání síly prvního sledu nestačí.

Tohoto způsobu se doporučuje použít jen tehdy, nelze-li druhý sled nebo operační zálohu zasadit jiným způsobem. Zpravidla bude použito tohoto způsobu tehdy, jestliže k zlomení nepřátelského odporu nutno zasadit druhé sledy rychle ve dne a není-li čas provést vystřídání, neboť ztráta času by znamenala na příklad ještě další podstatné zesílení nepřátelského odporu s příchodem nových nepřátelských operačních záloh.

V tomto případě nutno přiblížit čelní jednotky druhého sledu na vzdálenost 150 až 200 m za čelní jednotky prvního sledu, aby nepřátelské baterie vedoucí palbu na první sled nepostřelovaly současně svým rozptylem druhý sled. První sled nutno překročit druhým sledem najednou, bez zastavení, co nejrychleji.

Jednotky prvního sledu zůstanou na místě, podporují palbou svých pěchotních zbraní, tanků, samohybných děl a dělostřelectva zasazení druhého sledu, umlčují především nepřítele zabírajícího svou palbou překročení. Nahromadění vojsk je nevyhnutelné a vede i k větším ztrátám vlivem nepřátelské palby.

Tento způsob zasazení druhého sledu nutno dobře zabezpečit protiletadlovým dělostřelectvem, stíhacím a bitevním letectvem a při výhodném větru i dýmem (viz obr. 4).

Plánování a příprava zasazení druhého sledu před útokem

Základem plánování organizace činnosti druhého sledu armády v útočné operaci je rozhodnutí velitele armády pro provedení útočné operace.

Zpravidla určuje velitel armády ve svém rozhodnutí: úkol druhého sledu po zasazení do boje, složení druhého sledu armády nebo armádní operační zálohy, prostor soustředění v nástupním prostoru k útoku a dobu jeho zaujetí druhým sledem nebo armádní operační zálohou, směr postupu druhého sledu v průběhu operace, předvídanou dobu a plánovanou čáru zasazení druhého sledu do boje.

Velitel vyšší jednotky druhého sledu plánuje činnost svých vojsk zpravidla podle těchto údobí:

- zaujetí prostoru soustředění a podpora útoku prvního sledu částí sil druhého sledu;
- postup za vojsky prvního sledu na čáru zasazení;
- zasazení druhého sledu a jeho zabezpečení;

— plnění určeného bojového úkolu.

Při plánování činnosti druhého sledu v době před zahájením útoku soustřeďuje se velitel při plánování jednotlivých údobí na tyto otázky:

Při zaujetí prostoru soustředění a podpoře jednotek prvního sledu částí svých sil soustřeďuje velitel vyšší jednotky druhého sledu svou pozornost na:

- včasné a skryté zaujetí určeného prostoru soustředění;
- zaujetí sestavy tak, aby odpovídala sestavě předvídané pro zasazení;
- protiletadlovou, protichemickou a protipožární ochranu prostoru soustředění;
- zaujetí sestavy dělostřelectvem a minomety druhého sledu tak, aby při zařazování do proudů nedocházelo ke křížování;
- průzkum a vytyčení komunikací až k přednímu okraji;
- přípravu vojsk a štábů k nastávající činnosti;
- organizaci spojení a na
- materiálně technické zabezpečení vojsk.

Při plánování postupu druhého sledu za vojsky prvního sledu na čáru zasazení se soustřeďuje na:

- zabezpečení organisovanosti, plynulosti a rychlosti postupu druhého sledu a jeho utajení;
- průzkum, vytyčení, uvolňování pochodových os a regulací přesunu;
- průzkum vyčkávacích a výchozích prostorů a jejich včasné zaujetí;
- zařazení dělostřelectva a minometů, jakož i přidělených posilových prostředků do pochodové sestavy podle plánu;
- získání zpráv od jednotek prvního sledu;
- protiletadlovou obranu a protichemickou ochranu pochodových proudů a na
- organizaci velení a spojení.

Při zasazení druhého sledu se soustřeďuje na:

- rychlé a přesné zaujetí sestavy odpovídající zámyslu boje;
- zabezpečení součinnosti s prvním sledem a zabezpečení podpory prvním sledem při zasazení;
- zabezpečení podpory armádní dělostřeleckou skupinou a armádní protiletadlovou skupinou a součinnost s nimi;
- zabezpečení podpory letectva a součinnost s ním;
- zabezpečení součinnosti s ženijním a chemickým vojskem pracujícím ve prospěch zasazení druhého sledu;
- na organizaci velení a spojení.

Pro zabezpečení úspěšného zasazení druhého sledu je nutno plánovat kontrolu všech uvedených opatření štábem armády.

Po zasazení druhého sledu závisí další plánování na konkrétním bojovém úkolu.

Organisace součinnosti

Součinnost druhého sledu s ostatními částmi operační sestavy armády je organisována na základě pokynů velitele a štábu armády, ještě v přípravném období a je pak v průběhu operace upřesňována zejména před zasazením druhého sledu.

V pokynech pro organizaci operační součinnosti mezi částmi operační sestavy uvnitř armády určí velitel armády podmínky součinnosti druhého sledu s prvním sledem, s armádní rychlou skupinou a s letectvem.

Stanoví především,

- kdy, kudy, kam přesunout druhý sled a v kterém směru a jak zabezpečit včasné jeho zasazení;

- kterých jednotek druhého sledu bude použito k podpoře boje jednotek prvního sledu;
- jak a čím jednotky prvního sledu budou zabezpečovat zasazení druhého sledu;
- v jakém pořadí budou zasazeny armádní rychlá skupina a druhý sled a v čem bude záležet jejich součinnost po zasazení;
- jakými silami bude letectvo chránit postup druhého sledu na čáru zasazení, jeho rozvinutí a jakými silami bude podporovat zasazení a boj druhého sledu.

S veliteli sborů prvního sledu, s veliteli a náčelníky druhů vojsk a představitelem letectva bude třeba upřesnit hlavně tyto otázky:

S veliteli sborů prvního sledu:

- uvolnění prostoru soustředění od týlu sborů prvního sledu;
- dodávání zpráv o situaci, způsob jejich zasilání v průběhu boje;
- kde a jak bude použito prvními sledy dočasně přiděleného dělostřelectva a minometů druhého sledu;
- způsob zasazení druhého sledu;
- kterých komunikací bude použito pro přesun a na jaký signál je uvolnit;
- jak budou sbory prvního sledu zabezpečovat zasazení druhého sledu armády;
- otázky součinnosti při plnění bojového úkolu druhého sledu;
- upřesnění signálů součinnosti se sbory prvního sledu;
- do jaké míry se zúčastní druhý sled likvidace odporů nepřítele, které byly ponechány v týlu.

S velitelem dělostřelectva armády:

- kde a jak bude použito dělostřelectva, raketometů a minometů druhého sledu k dočasné podpoře prvního sledu a kde a kdy bude opět k dispozici veliteli druhého sledu;
- jak bude armádní protiletadlové dělostřelectvo chránit druhý sled v prostoru soustředění, za přesunu na čáru zasazení a při zasazení;
- kde a kdy budou k dispozici dělostřelecké, minometné a raketometné jednotky přidělené druhému sledu ke splnění bojového úkolu;
- kdy, kým a jak bude dělostřelectvo, minometry a raketometry podporovat zasazení druhého sledu a chránit jeho boky;
- upřesnění signálů součinnosti s dělostřelectvem.

S představitelem letectva:

- kdy a jak bude stíhací letectvo chránit přesun na čáru zasazení a rozvinutí na čáře zasazení;
- které letectvo, kdy a jak bude podporovat zasazení do boje a plnění bojového úkolu;
- způsob spojení s letectvem a kdy se dostaví představitelé od letectva s radiovýmí pojítky k druhému sledu;
- signály součinnosti s letectvem a způsob, jak budou vytyčovat vojska druhého sledu po zasazení svůj přední kraj.

S ženijním náčelníkem:

- které komunikace budou odtaraseny, upraveny a vytyčeny péčí armády pro rychlé zasazení druhého sledu;
- kdo a kdy tento úkol provede;
- kdo provede odminování prostoru rozvinutí druhého sledu.

S chemickým náčelníkem :

— kdy, kým a jak bude zabezpečeno odmoření komunikací až na čáru zasazení;

— kdy, kým a jak bude zabezpečeno zasazení druhého sledu dýmem.

Velitel druhého sledu, jakož i jeho velitelé a náčelníci druhů vojsk musí projevovat při upřesňování otázek součinnosti značnou iniciativu, aby všestranně zabezpečili rychlé a hladké zasazení své jednotky do boje.

Rozvinutí k zasazení během útoku

Zasazení druhého sledu podobně jako armádní rychlé skupiny je předem plánováno plánem útočné operace. V průběhu útoku je zasazení upřesňováno podle vývoje situace. Čím reálněji bude sestaven plán operace, tím méně ho bude třeba měnit.

Od zahájení palebné přípravy útoku je velitel druhého sledu v blízkosti pozorovatelný, velitele armády, s nímž společně sleduje průběh boje prvního sledu na směru hlavního úderu armády.

Správné určení doby zasazení druhého sledu je nejdůležitější otázkou, kterou musí řešit velitel armády v průběhu útočné operace při zasazení druhého sledu do boje.

Předčasné zasazení snižuje účinnost úderu, pozdní zasazení naopak dává nepříteli možnost vyhrát čas, soustředit své síly a úspěšně odrazit nový úder prováděný druhým sledem.

Obranná postavení v hloubce obrany je třeba prolamovat co možná z chodu nebo po zkrácené přípravě.

Druhý sled je třeba zasadit v tu dobu, kdy první sled sám není schopen zabezpečit další narůstání síly úderu a kdy nepřítel ještě nestačil plně soustředit síly a prostředky. To značí, že nepříteli nutno v zasazení druhých sledů a záloh předejít, aby mohl být rozdrčen po částech; nejprve ta skupina, která klade odpor, a pak přicházející zálohy.

Tento okamžik možno určit během operace jen všestranným rozbořením situace a tvůrčím předvídáním událostí.

Kdy musí být přijato rozhodnutí na zasazení druhého sledu (operační zálohy)? Na tuto otázku možno odpovědět jen tehdy, je-li známo, jaké síly a za jakých okolností jsou zasazovány. Čím větší bude jednotka, která tvoří druhý sled (operační zálohu), tím více bude potřebovat času k vyjití na čáru zasazení a k organizaci zasazení, tím dříve se bude muset velitel rozhodnout a vydat nařízení pro organizaci a zabezpečení tohoto zasazení. Čím větší bude jednotka, tím na delší dobu musí velitel, který ji zasazuje, předvídat na základě hlubokého rozboru průběh boje.

Jako další zásadu nutno vytyčit, že čím složitější a napjatější se stává situace, tím rychleji třeba zasadit druhý sled (operační zálohu).

Pokusím se alespoň ukázat metodu, jak přistupovat ke kalkulaci času při zasazování druhého sledu (operační zálohy).

Volme tento příklad: Operační druhý sled v síle armádního sboru o dvou pěších a jedné mechanisované divisi je od plánované čáry zasazení vzdálen 20 km. Postupuje s mechanisovanou a jednou pěší divisí v prvním sledu celkem po čtyřech komunikacích. Tedy každá divise prvního sledu se přesunuje po dvou komunikacích. Hustota čtyř vozidel na 100 m dává 40 vozidel na 1 km. Otázkou je, za jak dlouho vyrazí druhý sled v rozvinuté sestavě z čáry zasazení k plnění bojového úkolu?

Na upřesnění rozkazu k zasazení druhého sledu, na vyslání signálů k vyražení a vytahování proudů třeba počítat asi 30 minut.

Na přesun čela proudů na čáru zasazení vzdálenou 20 km podle stavu komunikací, sjezdnosti terénu a počasí — při rychlosti 10 až 15 km/hod. je třeba 1 hodiny 20 minut až 2 hodin.

Na rozvinutí pluků prvního sledu, minometů, raketometů, dělostřelectva a tanků je třeba podle množství a hustoty vozidel, rychlosti rozvinování, terénu a počasí a vzdálenosti postupu pěšky po sesednutí z vozidel jedné až dvou hodin. Vycházím z toho, že se za nejvýhodnějších podmínek v rovinatém, suchém, dobře sjížděném terénu ve dne může za jednu hodinu rozvinout při rychlosti 15 km v hodině pochodový proud dlouhý 15 km (to je celkem 500 vozidel na jedné ose při hustotě 40 vozidel na 1 km a odečtení 2500 m na vzdálenost zajišťovacích jednotek) a postoupit pěšími jednotkami po sesednutí s vozidel na čáru zasazení na vzdálenost 1 km. Doba rozvinutí značně závisí na hustotě vozidel na 1 km, proto při zasazení nutno proudy zhustit.

Na přípravu útoku je třeba počítat podle situace a úkolu vojsk s dobou 1 až 4 hodin. Bude-li nutno při silném odporu nepřítele vést dobře organisovaný a soustředěný úder, je třeba počítat na přípravu útoku, na organisaci součinnosti a na přípravu dělostřelectva nejméně 3 až 4 hodiny denního světla. Během této doby určené pro přípravu útoku pluků prvního sledu, tanků a dělostřelectva rozvinují se, když je to nutné, druhé sledy a zálohy divisi prvního sledu.

Z uvedeného rozboru je patrné, že zasazení druhého sledu v síle armádního sboru ve dne při vzdálenosti 20 km na čáru zasazení způsobem ze zákřídí, do mezery mezi jednotkami prvního sledu nebo překročením možno uskutečnit podle situace za 4 až 8½ hodiny, počínaje od vydání rozkazu až do pohotovosti druhého sledu v útočné sestavě na čáře zasazení.

Půjde-li o zasazení do pronásledování zasazením do mezery vytvořené na styku, nutno usilovat o to, aby předsunuté oddíly s předvoji divisi prvního sledu vyrazily co nejdříve. Jednotky na čáře zasazení se nebudou rozvinovat a zahájí pronásledování nepřítele z chodu v proudech. Proto bude zasazení provedeno dříve, neboť odpadne čas potřebný k rozvinování a přípravě útoku.

Půjde-li o zasazení druhého sledu proti uskupení vedoucímu protiúder, dojde často ke střetnému boji. Předsunuté oddíly a předvoje nebudou se zastavovat na čáře zasazení, ale budou vstupovat do boje z chodu. Příprava hlavních sil k útoku bude též co nejkratší. Někdy i hlavní síly budou zahajovat boj z chodu. Tím se zkrátí doba kalkulovaná k zasazení, neboť se podstatně zkrátí čas kalkulovaný na přípravu útoku.

Provádí-li se zasazení druhého sledu v noci, provádí se zpravidla vystřídáním vojsk na čáře zasazení. V tomto případě nutno kalkulovat rychlost pochodu jen 6 až 10 km v hodině podle temnoty, počasí a terénu. Vystřídání musí být dobře připraveno, aby nevzniklo zbytečné zdržení. Při dobré organisaci vystřídání a dobré regulaci možno vystřídání zakončit při vzdálenosti druhého sledu 20 km od čáry zasazení za 6 až 7 hodin noční doby. Na přípravu dělostřelectva a na organisaci součinnosti nutno plánovat alespoň 3 hodiny světlé denní doby. Zpravidla stačí jedna noc k zasazení druhého sledu (operační zá-

lohy) vystřídáním vojsk, není-li druhý sled (operační záloha) příliš vzdálen od vojsk prvního sledu.

Závěrem této stati nutno znovu zdůraznit, že je nutno čas potřebný k zasazení druhého sledu kalkulovat zvlášť v každém jednotlivém případě podle konkrétní situace a úkolů vojsk.

Sestava druhého sledu při zasazení do boje

Sestava druhého sledu postupujícího na čaru zasazení musí odpovídat úkolu, který bude druhý sled plnit, a zámyslu nastávajícího boje.

V zásadě možno rozeznávat při zasazení tři typické druhy bojové činnosti druhého sledu, podle nichž má sestava i určité charakteristické znaky.

Půjde buď

- o útok na nepřítele, který předem připravil obranu v polních podmínkách, nebo o útok na nepřítele, který spěšně přešel do obrany nebo který provádí manévrovací obranu;
- o střetný boj s nepřátelskými zálohami provádějícími protiúder;
- o pronásledování nepřítele, který ustupuje.

Ve většině případů bude mechanisovaná divise zasazována v armádním sboru do prvního sledu, neboť situace, v níž bývá zasazován druhý sled armády, a jeho úkol zpravidla vyžaduje počátečního prudkého úderu a dále rychlého využívání úspěchu. Místo mechanisované divise v sestavě armádního sboru nutno volit tak, aby mohla v dalším průběhu výhodně spolupracovat s armádní rychlou skupinou nebo aby při obchvacování obnaženého boku vycházela na vnější obchvatné křídlo.

Jestliže nepřítel klade silný odpor v předem dobře vybudovaném pásmu, bude někdy výhodné vést v armádním sboru počáteční úder pěšími divisemi v prvním sledu a mechanisovanou divisi zasadit teprve po prolomení obranného pásma k rozvíjení úspěchu a pronásledování nepřítele v součinnosti s armádní rychlou skupinou.

Jindy bude nutné útočit všemi divisemi v jednom sledu vedle sebe. Bude to tehdy, je-li druhý sled armády zasazován v širokém pásmu a dostává-li úkol, který nevyžaduje od něho narůstání síly úderu. Může to být na příklad úkol prolomit silným úderem málo hlubokou obranu nepřítele v pásmu armádních záloh na frontě široké 8 až 10 km, s cílem vytvořit spolu se sousedními sbory podmínky k zasazení frontové rychlé skupiny, která bude v dalším průběhu rozvíjet úspěch v útočném pásmu zasazovaného armádního sboru druhého sledu.

Je-li nutné získat čas a zabezpečit rozvinutí hlavních sil, zvláště při útoku na nepřítele v obraně nebo při zasazení do střetného boje, je výhodné vést dělostřelectvo v čele proudů hlavních sil za zajišťovacími jednotkami. Tím bude získáno více času na přípravu paleb a rozvinutí hlavních sil a zasazení druhého sledu bude zabezpečeno vlastním dělostřelectvem.

Pronásledování vyžaduje naopak rychlého zasazení značně zesílených předsunutých oddílů.

Průběh zasazení druhého sledu

Při zahájení útočné operace bývá druhý sled v prostoru soustředění vzdáleném 15 až 25 km od předního okraje. Dělostřelectvo, raketometry a minomety druhého sledu zpravidla dočasně podporují vojska prvního sledu v době dělostřelecké přípravy a podpory útoku.

Není-li druhý sled zasazován z prostoru soustředění, pohybuje se za útočícími vojsky po skocích na rozkaz velitele armády, nejlépe v noci, po určených komunikacích do vyčkávacích prostorů a nakonec do výchozího prostoru, z něhož je pak zasazován do boje.

Průzkumné jednotky druhého sledu postupují za jednotkami prvního sledu na plánovaném směru postupu prvního sledu.

Za průzkumy postupuje po každé pochodové ose druhého sledu regulační a uvolňovací oddíl, který provádí průzkum, vytyčování, uvolňování komunikací, vytyčuje cesty terénem a reguluje přesun v součinnosti s regulačními orgány. Předvídá-li se zasazení druhého sledu k rozvinutí úspěchu nebo do střetného boje z chodu a p., postupují za prvním sledem předsunuté oddíly od druhého sledu v pohotovosti překročit na signál první sled v určeném směru a vstoupit do boje.

Na signál k zasazení vyjíždí v čele každého proudu zajištění, za ním velitelé proudů a další jednotky v proudu tak, aby jejich sestava vyhovovala pro plnění nastávajícího bojového úkolu.

Vyžaduje-li to situace, rozvinují se hlavní síly z komunikací do terénu na čáře rozvinutí, kterou určuje velitel druhého sledu na některé z terénně výhodných čar ve vzdálenosti 1 až 3 km před čarou zasazení. Na čáře rozvinutí zaujímají jednotky bojovou sestavu a postupují tam odtud podle situace na autech nebo pěšky na čáru zasazení.

Rozvinutí vojsk chrání průzkumné jednotky, zajišťovací jednotky, dělostřelectvo vlastní i dělostřelectvo sborů prvního sledu, armádní dělostřelecká skupina, armádní protiletadlová skupina a stíhací letectvo.

Na čáře zasazení se hlavní síly buď zastavují na krátkou dobu, aby se v dotyku s nepřítelem připravily k útoku na jeho obranné postavení. Jindy, na příklad ve střetném boji nebo vede-li nepřítel manévrovou obranu, útočí z chodu. V každém případě podrobný rozbor situace ukáže, na jakou dobu třeba zastavit hlavní síly na čáře zasazení.

Zabezpečení zasazení druhého sledu armády

Rozhodl-li se velitel armády zasadit svůj druhý sled, řeší jím důležitý postupný operační úkol.

Proto musí být všechno úsilí velitele armády a jeho štábu soustředěno k zabezpečení rychlého, včasného a překvapujícího zasazení druhého sledu, aby nepřítel byl soustředěným a mohutným úderem zničen a sražení bylo rozhodnuto ve prospěch útočníka.

Včasnost a rychlost zasazení druhého sledu je zabezpečována

- pečlivou přípravou zasazení druhého sledu před útokem;
- skrytým a včasným přesunem druhého sledu za jednotkami prvního sledu;
- včasným přijetím rozhodnutí velitele armády k zasazení druhého sledu;
- uvolněním a úpravou komunikací určených pro přesun druhého sledu na čáru zasazení;
- dobře organisovanou podporou a součinností zasazovaného druhého sledu s vyššími jednotkami prvního sledu a druhy vojsk.

Jestliže obránce zjistí, že se druhý sled přesunuje k přednímu okraji, aby byl zasazen do boje, a uvědomí si, že jeho úspěšné zasazení podstatně zhorší situaci obránce, bude se vždy snažit co nejvíce zdržet zasazení druhého sledu a zeslabit jeho údernou sílu. Tím může získat čas pro přísun operačních záloh a zabránit zničení po částech. Obránce bude tedy všemožně bránit druhému sledu v rychlém zasazení, bude jej

zdržovat a zeslabovat především údery svého letectva, zamořováním komunikací a terénu, kudy postupuje, a palbou dělostřelectva a těžkých zbraní.

K tomu, aby se tento úmysl obránci nezdařil a aby druhý sled byl včas zasazen, je třeba zabezpečit druhému sledu veškerou podporu při zasazení do boje. Tato podpora bude záležet v tom, že

armádní sbory prvního sledu

- ovládnou pozorovatelný, z nichž by nepřítel mohl pozorovat rozvíjení a zasazování druhého sledu;
- uvolní útočné pásmo určené druhému sledu;
- při vystrídání zabezpečí vše pro jeho rychlé a včasné provedení;
- informují stále velitele a štáb druhého sledu o situaci nepřitele, vlastních vojsk a terénu;
- uvolní komunikace a prostory určené pro zasazování druhého sledu;
- chrání boky zasazovaného druhého sledu;
- při překročení dobře označí svůj přední okraj a maximem prostředků podporují zabezpečení.

Dělostřelectvo armádních sborů prvního sledu a dělostřelectvo armády

- zabezpečuje rozvinutí a postup hlavních sil druhého sledu na čáru zasazení umlčováním nepřátelských dělostřeleckých a minometných baterií a oslepováním pozorovatelů;
- umlčuje nepřátelské odpory, které bočními palbami brání zasazení;
- brání nepřátelským zálohám zasáhnout do prostoru zasazení;
- chrání boky druhého sledu proti protiútokům nepřátelských tanků;
- před vyražením druhého sledu spolu s dělostřelectvem, raketomety a minomety zasazovaného druhého sledu umlčuje živou sílu a palebné prostředky nepřitele, zvláště protitankové zbraně a tanky, před čarou zasazení, krátkým, ale mohutným palebným přepadem.

Protiletadlové dělostřelectvo:

- chrání přesun druhého sledu na čáru rozvinutí, jeho rozvinutí a zasazení proti úderům nepřátelského letectva a proti leteckému průzkumu.

Letectvo:

- chrání stíhači přesun druhého sledu na čáru zasazení a zasazení druhého sledu do boje;
- provádí ve prospěch druhého sledu průzkum bojiště a zvláště sleduje zálohy postupující k místu zasazení druhého sledu;
- bombardováním a bitevními útoky zdržuje přísunované nepřátelské zálohy;
- svými údery na nepřátelské odpory a bitevním doprovodem zabezpečuje zasazení do boje a boj druhého sledu.

Ženíjní vojsko:

- odtarasuje, upravuje a vytyčuje komunikace pro zasazení druhého sledu;
- odminovává prostor rozvíjení a vytyčuje terénem směry postupu až na čáru zasazení;
- buduje VP a VS;
- zabezpečuje křídla druhých sledů zasazených do boje ženíjními zátarasy.

Chemické vojsko:

- zabezpečuje odmořování komunikací na čáru zasazení;
- zabezpečuje dýmem průchod soutěskami, rozvinutí a zasazení druhého sledu zadýmaváním boků.

Přeskupení v průběhu operace

Mnohé útočné operace Sovětské armády ve Veliké vlastenecké válce i zkušenosti získané v bojích 1. čs. sboru v SSSR v dukelské operaci prokázaly, že nejsou řídké případy, kdy je nutno provést přeskupení v průběhu útočné operace, které nebylo plánem předvídáno.

Bude to v případech, kdy se ukáže nutnost přenést hlavní úsilí boje na jiný směr, buď k rozvinutí úspěchu, který se projevil tam, kde nebyl očekáván, nebo bude-li nutno odrazit neočekávaně silný protiúder obránce.

Druhý sled se z počátku operace usměrňuje k splnění určitého úkolu na určeném směru. Když se situace podstatně mění, je třeba přizpůsobit i činnost druhého sledu a určit nové úkoly odpovídající vzniklé situaci. Tento důležitý manévř bude především proveden druhým sledem, neboť manévř z hloubky je nejjednodušší.

Přeskupení prováděné za útoku vyžaduje, aby se velitel včas rozhodl a aby štáb armády dovedl rozhodnutí rychle do jednotek. Je k tomu třeba centralisovaného velení a rychlé i přesné práce štábu armády.

Velitel druhého sledu se musí co nejdříve dovědět:

jaký je účel přeskupení, jaké má být konečné uskupení vojsk v prostorech nového soustředění, kterých pochodových os může využít k přesunu, kdy jej zahájit a zakončit, kdo bude provádět regulaci přesunu, jak bude zabezpečena jeho ochrana proti nepřátelskému letectvu i proti pozemnímu překvapení, jak bude prováděno zásobování vojsk a organizováno spojení během přeskupení.

Čas, který je v dané situaci rozhodující, bude získán tehdy, budou-li i u druhého sledu učiněny takové přípravy, aby druhý sled nebyl vývojem událostí překvapen.

S hlediska druhého sledu bude nutno

- znát situaci na celé frontě armády;
- mít své styčné důstojníky u všech sborů prvního sledu, nejen tam, kde je předvídáno jeho zasazení;
- mít zálohu průzkumu;
- mít v záloze i další regulační a uvolňovací oddíl, který by byl schopen provést průzkum, vytyčení, uvolnění komunikací a regulovat přesun na nový směr;
- mít dobře fungující a spolehlivé spojení s podřízenými jednotkami.

Dále je nutno, aby velitel druhého sledu byl stále blízko pozorovatelný velitele armády, aby mu mohly být nové úkoly druhého sledu včas a přesně určeny.

Po určení nového úkolu musí se velitel druhého sledu rychle rozhodnout a jeho štáb musí živým stykem, pomocí styčných důstojníků zabezpečit rychlé proniknutí jeho rozhodnutí k podřízeným, jakož i správné a včasné provedení tohoto rozhodnutí.

Jsou příklady plánovitého přenesení směru hlavního úderu v průběhu útočné operace z Veliké vlastenecké války. Na příklad v útočné operaci 21. armády leningradského frontu v létě 1944 na Karelské šíji při průlomu silně opevněné finsko-německé obrany, při níž plánem ope-

race bylo předem předvídáno postupné přenášení směru hlavního úderu při průlomu obranných pásem nepřítele, a to směrem západním k moři. Na nový směr hlavního úderu byl vždy s překvapením pro nepřítele zasazen armádní sbor druhého a dokonce třetího sledu a v průběhu operace byla na tento nový směr vždy přeskupována i hlavní část dělostřelectva.

Díky důkladnému předvídání, plánování a mistrnému řízení přeskupení v průběhu operace podařilo se vysokým tempem prolomit tři silně opevněná mohutná obranná pásma, podle mínění Finů a Němců nepřekonatelná, a během 11 dnů dobýt Viborgu.

Tento příklad nejlépe ukazuje složitost situace, v níž musí často plnit úkol druhý sled. Proto vždy, kdykoli to bude možné, nutno do druhého sledu vybírat dobře připravené velitele, štáb i vojska, schopné organisovat a vést boj ve složitých podmínkách. Rozhodnost velitele druhého sledu, přesnost a rychlost práce jeho štábu a iniciativa podřízených bude mít podstatný vliv na včasnost, rychlost a organisovanost zasazení druhého sledu armády.

Velení při zasazení druhého sledu

Ještě před zasazením druhého sledu do boje operační oddělení štábu armády nepřetržitě bdí nad včasným jeho přemisťováním kupředu v určených směrech v souladu se situací a s plánem operace.

Během útoku je jedním z nejdůležitějších úkolů štábu armády zajistit veliteli určení správné doby a vhodného místa a směru zasazení druhého sledu armády do boje.

Toho lze dosáhnout především za pomoci nepřetržitého průzkumu, který přesně a včas zabezpečuje stav obrany nepřítele v jeho hloubce, uskupení jeho záloh a též dodá dostatek přesných zpráv o situaci a rázu boje jednotek prvního sledu.

Zpravodajské oddělení armády pečuje o to, aby štáb druhého sledu byl v plné míře zpraven o nepříteli ve směru pravděpodobného zasazení do boje. Tyto zprávy dostane štáb druhého sledu jednak od štábu armády, jednak od štábů vyšších jednotek prvního sledu.

V době zasazení druhého sledu, stejně jako při zasazení armádní rychlé skupiny, je nutné, aby velitel armády centralisoval velení, neboť bez něho nelze dosáhnout včasného, rychlého a překvapujícího zasazení druhého sledu.

Včasné a organisované zasazení druhých sledů do boje v mnohém závisí na přesné a správné organisaci spojení a na správném dohodování signálů součinnosti mezi druhým a prvním sledem. Náčelník štábu armády musí dát včas směrnice náčelníku spojení armády pro organisaci spojení ve východišti útoku po zasazení druhého sledu. Náčelník spojení armády dohlíží nepřetržitě nejen na výstavbu a nepřetržitost spojení s druhým sledem, ale i na výstavbu a nepřetržitost spojení mezi oběma sledy.

Rozkaz k zasazení dostane zpravidla velitel druhého sledu osobně ústně od velitele armády na jeho velitelské pozorovatelně. Zároveň s upřesněním úkolu druhého sledu k zasazení do boje jsou upřesňovány i některé otázky součinnosti na stupni armády.

Rychlost a organisovanost zasazení druhého sledu bude mít podstatný vliv též na organisaci a způsob velení u samého zasazovaného druhého sledu.

Od zahájení útočné operace je velitel druhého sledu spolu s veliteli

a náčelníky druhů vojsk a několika důstojníky svého štábu na velitelské pozorovatelně v blízkosti velitelské pozorovatelné velitele armády. Štáb druhého sledu je rozmístěn na velitelském stanovišti ve vyčkávacím prostoru druhého sledu. Spojení velitelské pozorovatelné a velitelského stanoviště musí být spolehlivě zabezpečeno stejně jako spojení s vyššími jednotkami druhého sledu.

Za vojsky prvního sledu na směru zasazení se pohybují průzkumné jednotky druhého sledu, u štábů vyšších jednotek prvního sledu jsou styční důstojníci od druhého sledu. Tím je zaručeno, že jak velitel, tak i štáb a jednotky druhého sledu budou stále informováni o situaci na frontě u bojujících jednotek.

Rozkaz k zasazení druhého sledu dává zpravidla velitel druhého sledu formou radiového signálu. Velitelé vyšších jednotek předjíždějí své jednotky; nejsou-li dosud na pozorovatelně v blízkosti velitele druhého sledu, jedou na velitelskou pozorovatelnou velitele druhého sledu, kde dostanou upřesněné úkoly. Do příjezdu svých vojsk upřesní v terénu nezbytné otázky součinnosti na stupni sboru.

Štáby vyšších jednotek je třeba za přesunu na čáru zasazení zasadit do čela hlavních sil, aby se co nejdříve rozvinuly a mohly řídit z nových velitelských stanovišť rozvíjení jednotek a zabezpečovat jejich zasazení do boje.

Osobní styk velitelů, spojení s radiem a živý styk pomocí styčných důstojníků a určování úkolů v terénu na pozorovatelnách bude mít v této situaci při organizaci velení zvláštní význam, a to jak na stupni armády, tak i na stupni sboru.

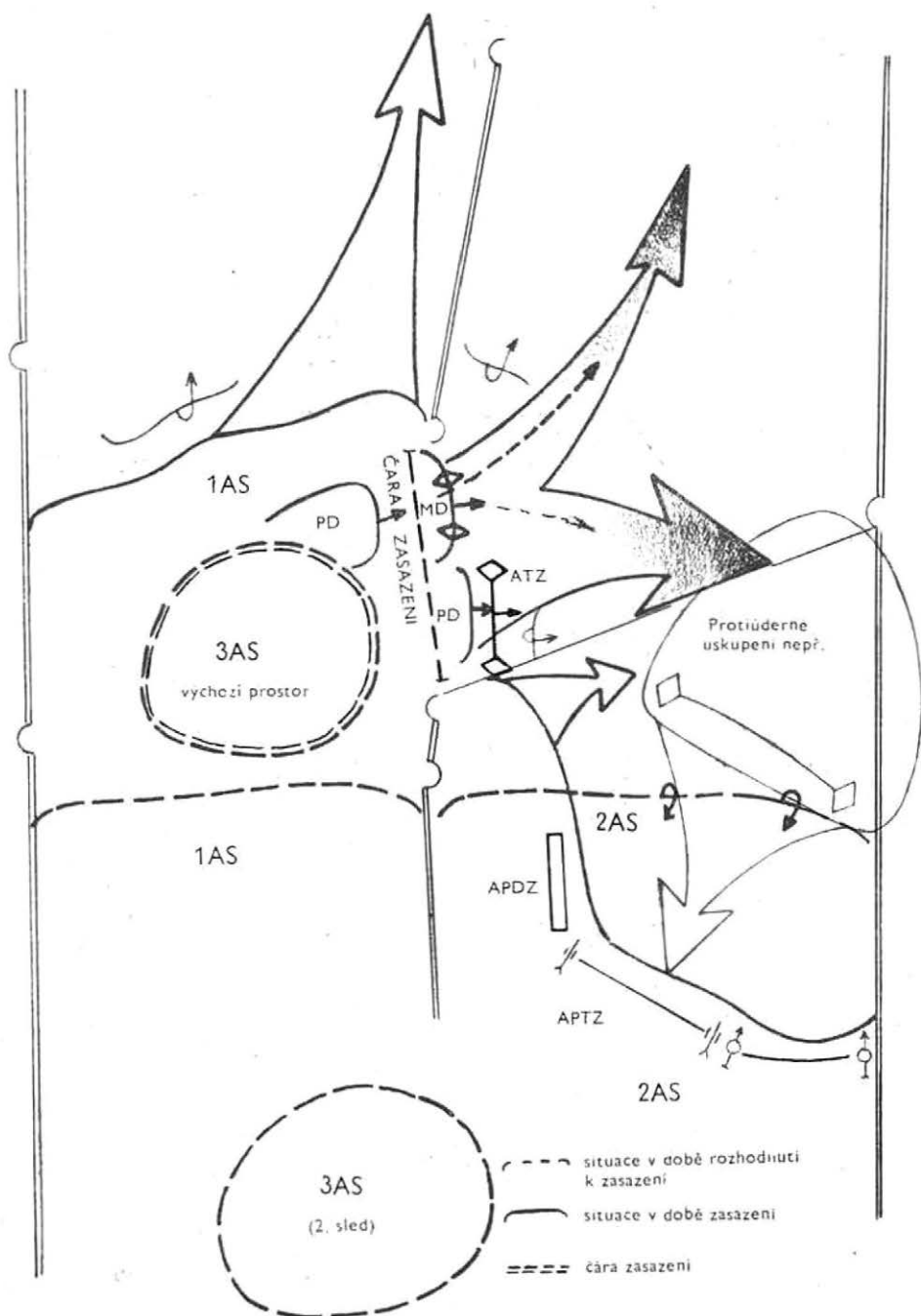
Je důležité, aby velitelé jednotek přidělených nebo podpůrných udržovali stále osobní styk s veliteli, jimž jsou přiděleni, aby u nich měli své styčné orgány, aby štáby vzájemně spolupracujících jednotek byly rozmístovány v těsné blízkosti vedle sebe. Tím bude zabezpečena podle osobní zkušenosti dobrá spolupráce i spolehlivé spojení ve složitě a často se měnící bojové situaci, v níž bude zasazován druhý sled.

Závěr

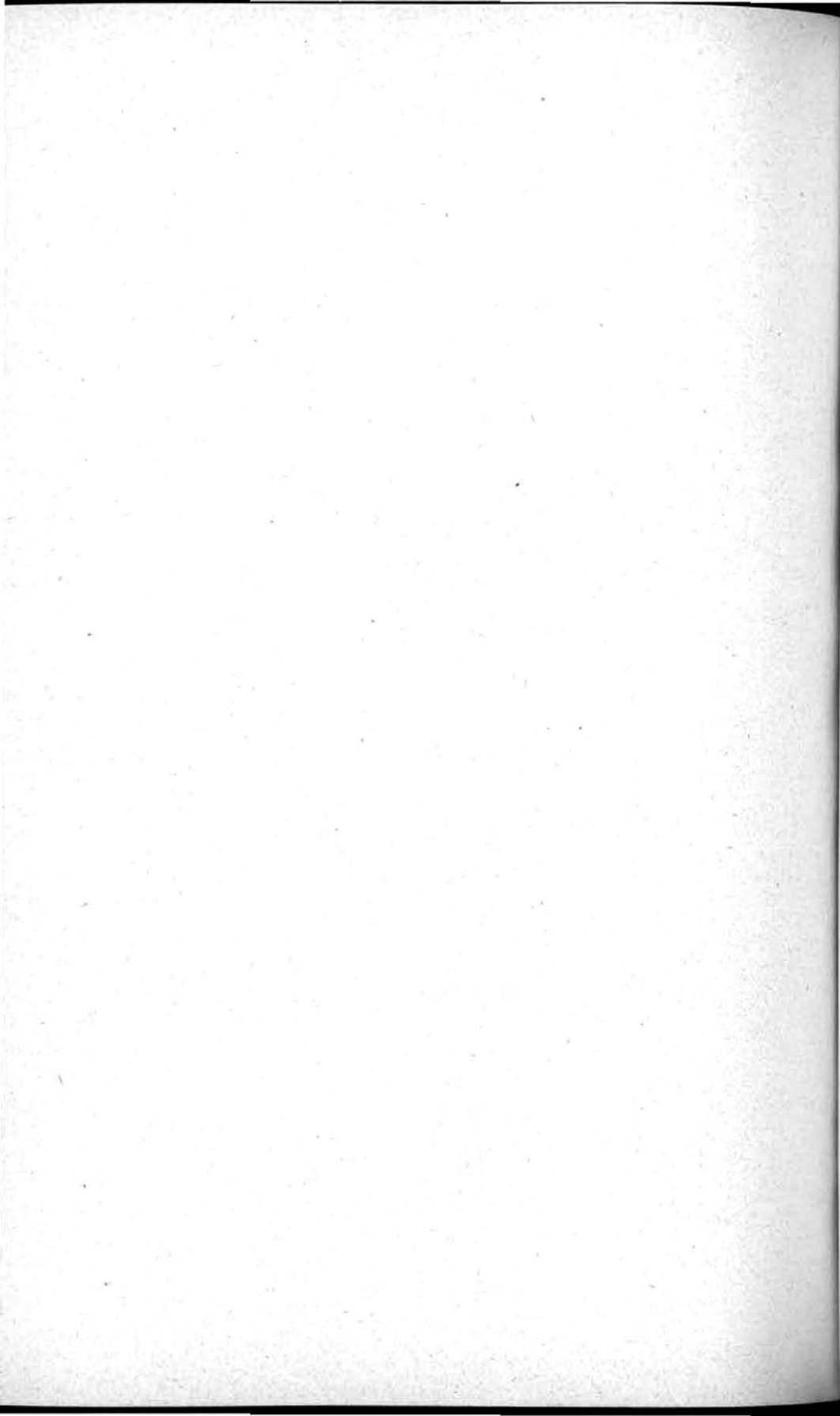
Skvělé operace Sovětské armády za Veliké vlastenecké války jsou důkazem toho, že úspěšné zasazení druhého operačního sledu určuje nejen úspěch sražení, ale často i úspěch armádní útočné operace v celku.

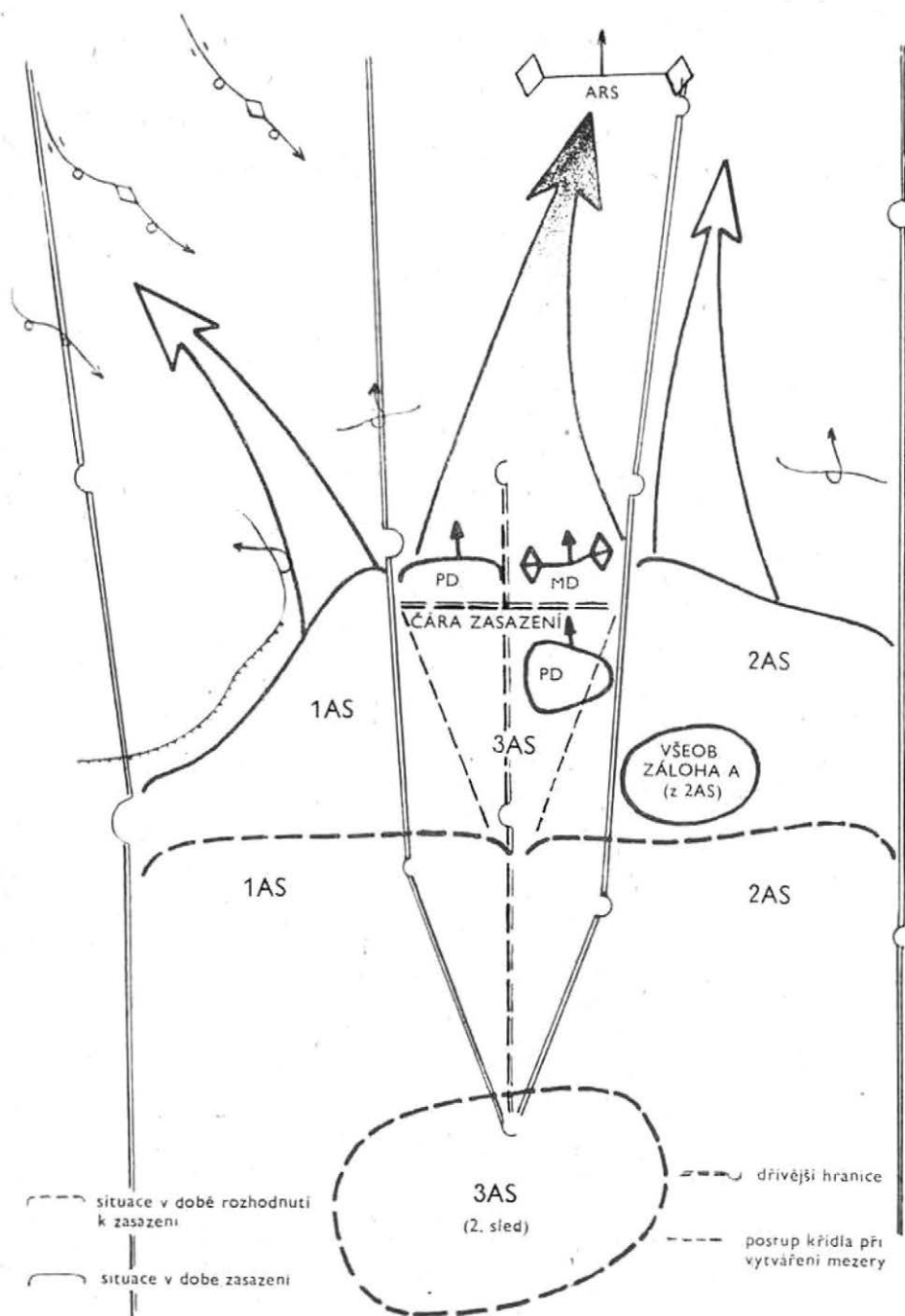
Čím hlubší, manévru schopnější a aktivnější se stává soudobá obrana, tím většího významu nabývají druhé sledy, neboť tuto obranu nelze prolomit bez stálého a současně i včasného narůstání síly úderu útočících vojsk. Druhý sled je nezbytnou částí operační sestavy v útočné operaci.

Překvapující a včasné zasazení druhého sledu závisí na správném plánování a přípravě zasazení druhého sledu již před útokem a na jeho dobrém zabezpečení v průběhu útoku za centralisovaného velení velitele armády. Volba doby a způsobu zasazení, jakož i dokonalá součinnost všech částí operační sestavy armády a druhů vojsk při zabezpečení zasazení druhého sledu armády do boje má rozhodující význam.

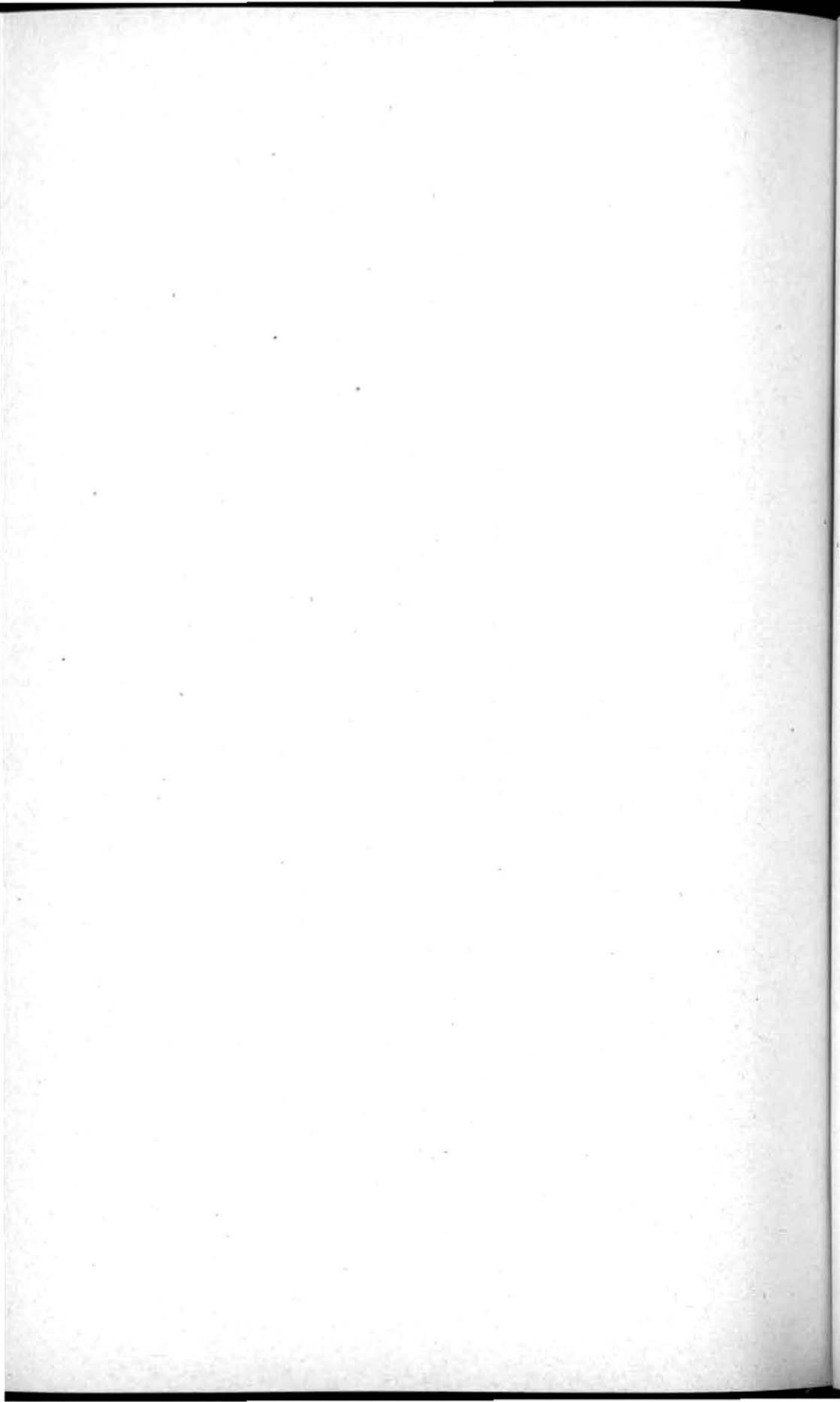

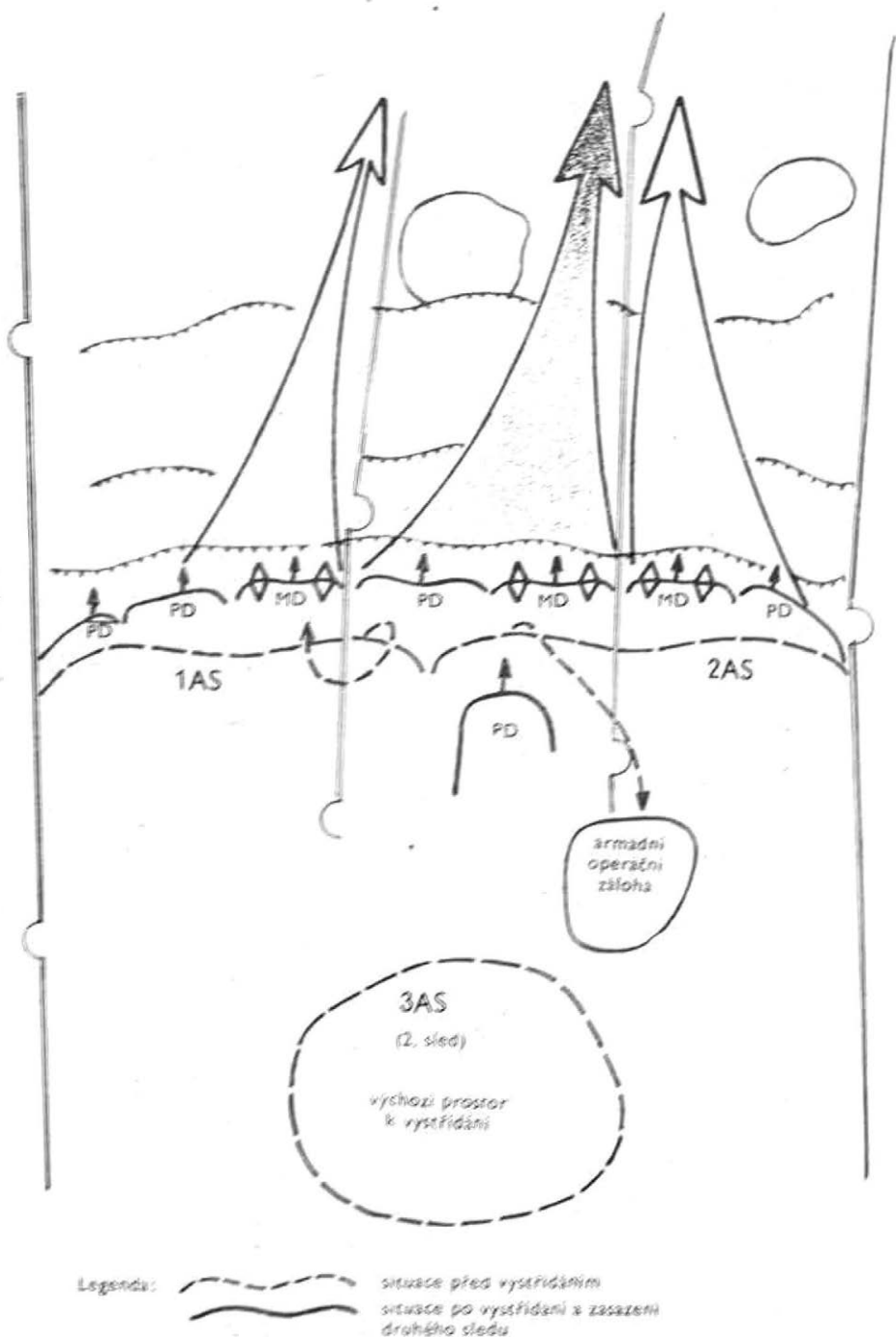
Obr. 1. Způsob zasazení druhého sledu armády ze zákřídli s cílem rozdrtit silný protiúder nepřítele

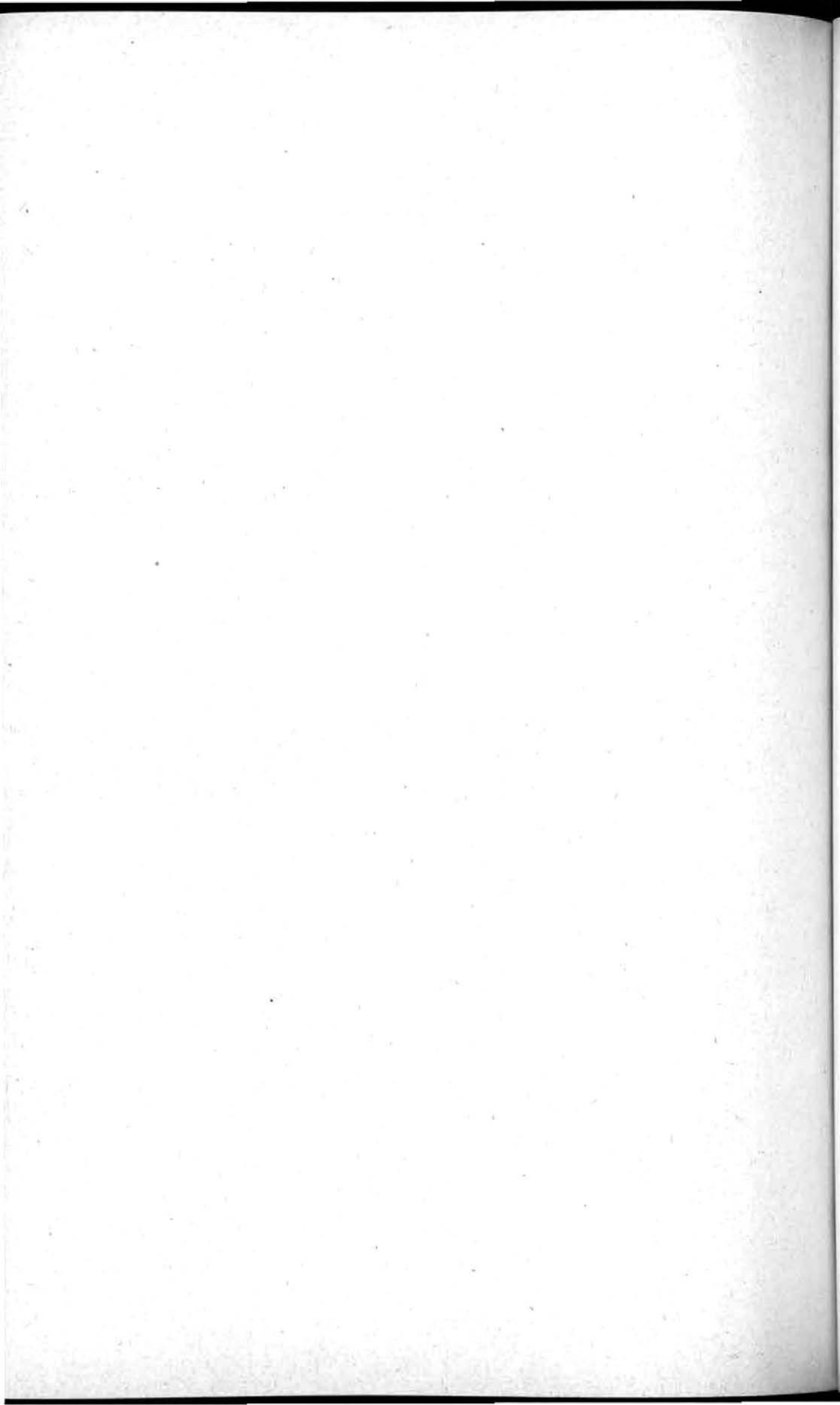

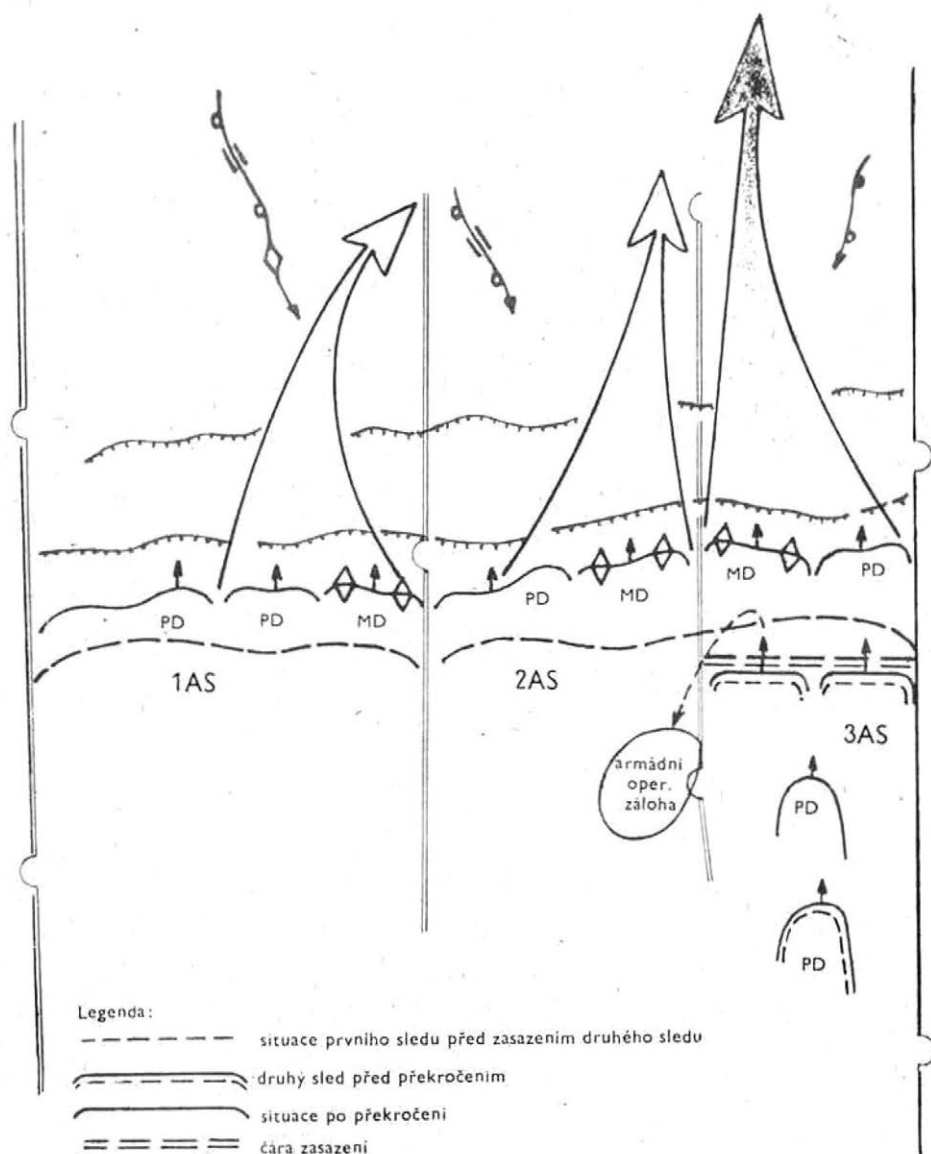
Obr. 2. Způsob zasažení druhého sledu armády do mezery na styku vyšších jednotek prvního sledu s cílem rozvinout úspěch a přejít do pronásledování

Obr. 3. Způsob zasažení druhého sledu armády vysídlením částí vojsk prvního sledu v noci s cílem prolomit pásmo armádních záloh spěšně zaujaté operačními zálohami nepřítele

Obr. 4. Způsob zasazení druhého sledu armády překročením vojsk prvního sledu ve dne s cílem prolomit obranné pásmo v hloubce spěšně zaujmané operačními zálohami

